

Høringssvar for den kystnære havvindmøllepark ved Vesterhav Syd

J. nr. NST-131-00169

Organisationer

- 26-05-2015 Danmarks Naturfredningsforening
 - Friluftsrådet kreds Midt-Vestjylland
- 26-06-2015 Nørre Lyngvig Camping I/S
- 29-06-2015 Hvide Sande Havn

Dato: 26. maj 2015

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53,
2100 København Ø
e-post: nst@nst.dk

VVM for Vesterhav Syd Havmøllepark, j.nr. NST-131-00169

Naturstyrelsen har offentliggjort forslag til kommuneplantillæg Nr. 53 til Ringkøbing Skjern Kommuneplan.

Samtidigt har Naturstyrelsen og Energistyrelsen udsendt en vurdering af virkninger på miljøet (VVM-redegørelse) for etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark med tilhørende landanlæg i offentlig høring.

Danmarks Naturfredningsforening, Ringkøbing-Skjern afdelingen, har i forbindelse med de tidligere faser af planlægningen udtrykt stor betænkelighed ved den visuelle effekt af møllerne, da alle kystnære havmøller vil være synlige i kystlandskabet. Denne synlighed kunne reduceres f.eks. i forbindelse med afstand, belysning, farve og opstillingsmønster.

DN anerkender, at reduktionen af områdets afgrænsning, så den nordøstlige del udgår, i noget omfang reducerer synligheden. Foreningen kan også tilslutte sig tilkendegivelsen om, at der bør overvejes forskellige løsninger, der kan reducere den landskabelige påvirkning yderligere, bl.a. ved at tilpasse opstillingsmønstret og ved at opstille større, men færre møller i stedet for mange møller med mindre ydelse.

Lysmarkeringen af møllerne er dog fortsat et stort problem. Foreningen skal derfor foreslå, at der optages bestemmelser i planerne om, at der ved hjælp af radar sker en reduktion af lysafmærkningen til kun de tidspunkter, hvor der er fly i området. DN er klar over, at denne metode endnu ikke er fuldt udviklet og skal derfor foreslå, at kravet formuleres således, at radarstyret belysning skal etableres, så snart det er teknisk muligt.

DN kan tilslutte sig forslaget om, at den nye kabelstation skal placeres ved Station Søndervig for at undgå en væsentlig visuel påvirkning af det kystnære landskab på Holmsland Klit.

DN skal foreslå, at ilandføringen af havkablerne samles i den nordligste af de to tracéer, så der ikke skal graves kabler ned i heden ved den sydlige tracé.

Det fremgår af forslagene, at der ved kabellægning på land skal tages hensyn til særligt sårbare naturområder for at undgå en væsentlig påvirkning. Dette skal ske ved at lægge

kablerne udenom sårbare områder udpeget i kabelkorridoren eller at passere områderne ved at underbore.

DN finder, at også diger og vandløb skal underbores.

DN har tidligere foreslået, at kabeltracéet gennem Dejbjerg Plantage lægges langs Landevejen Ringkøbingvej for at minimere indgrebet i plantagen. Kablet bør dog lægges så langt fra vejen, at løvtræsbæltet langs vejen bevares.

I forbindelse med krydsningen af Skjern Å bør det undersøges, om eksisterende masterbårne højspændingsledninger, der krydser åen i området, kan underbores sammen med vindmøllekablet.

DN Ringkøbing-Skjern afdelingen
Poul Holst Johansen

Kopi sendt til
Ringkøbing-Skjern Kommune
Land, By og Kultur
Smed Sørensens Vej 1
6950 Ringkøbing
land.by.kultur@rksk.dk

Naturstyrelsen Haraldsgade 53, 2100 København Ø, nst@nst.dk

Ang: VVM FOR Vesterhav Syd Havmøllepark j.nr. NST-131-00169

Høringssvar til den planlagte placering af Havmøllepark Vesterhav Syd som beskrevet i "Forslag til Kommuneplantillæg nr. 53 til Ringkøbing-Skjern kommunes kommuneplan 2013 - 2024 med VVM-redegørelse."

Friluftsrådet kreds Midt-Vestjylland ønsker hermed at kommentere på planerne for placeringen af havvindmølleparken. Vi er generelt for anvendelse af alternative energiformer, men mener ikke, kommunen har opfyldt sine forpligtelser til at inddrage alle berørte parter, og at kommunen ligeledes underkender dele af VVM-rapportens konklusioner.

Rapporten konkluderer bl.a.: "De bærende karaktertræk i klitlandskabet vurderes ikke forenelige med store tekniske anlæg, særligt på grund af det småkuperede terræn og klithedens rumlige afgrænsning mod kysten, som de høje klitter langs kysten skaber (Figur 23-7). Dermed er landskabet præget af en lille skala og overordnet lukket ramme, som forholdsmæssigt meget store elementer må forventes at få en meget dominerende og visuelt forstyrrende indflydelse på. Påvirkningen vurderes særlig stor indenfor nærzonen, hvor landskabet vurderes at få et teknisk præg, fordi havmølleparken har en stor udbredelse langs kysten. Også fra de høje klitter vil havmøllernes kystnære placering betyde, at de vil være meget dominerende i landskabsbilledet. Herfra knytter oplevelsen sig til de vide udsigter over havet og på langs af kysten, der kan opleves fra dette højtliggende terræn."

De store havmøller tæt på land vil være medføre uoprettelige skader på de natur- og rekreative oplevelser af det uberørte kystlandskab, oven i købet beliggende i ét af landets allermest attraktive ferie- og turistområder.

Vi er uforstående overfor, at planmyndighederne ikke forholder sig til sådanne meget alvorlige miljøpåvirkninger og blot konstaterer, at der er tale om en væsentlig visuel påvirkning af hele Holmslands Klit fra Hvide Sande til Houvig nord for Søndervig. Planmyndighederne undgår at gå ind i en argumentation for, hvorfor sådanne landskabelige ødelæggelser kan forsvares netop i vores område, herunder undgår at afveje dem med mulige alternativer.

Formålet med en VVM redegørelse må være, at planmyndighederne tage konsekvenserne af de miljøfaglige vurderinger og ændrer eller opgiver projektet.

De socioøkonomiske konsekvenser omhandler bl.a. planmyndighedernes vurdering af, hvordan Havmøllepark Vesterhav Syd vil påvirke turisterhvervet i området. Vi er uenige i planmyndighedernes konklusioner, som er anført i baggrundsrapporten "Socioøkonomi".

Om konsekvenserne for turismen i området - Planmyndighederne konkluderer, "at de havbase-rede anlæg i værste fald vil have en neutral påvirkning i driftsfasen. Det kan endda tænkes at påvirkningen vil være af positiv karakter."

- Endelig henviser planmyndighederne i baggrundsrapporten "Socioøkonomi"5 , at det latente turistpotentiale ved havmøller også fremgår af de offentlige høringssvar til Vesterhav Syd Havmøllepark. Holmsland Klit Turistforening anfører i deres høringssvar, at de ser med positive øjne på anlæggelsen af kystnære havmøller.

Planlægningsmyndighederne tager uden videre turistforeningens subjektive og udokumenterede udsagn for pålydende og bruger dette som et væsentligt argument for, at Havmøllepark Syd ikke påvirker turismen, - måske endda har en positiv indvirkning.

Vi finder denne påstand besynderlig, da det uberørte klitlandskab og det frie udsyn over havet jo netop er det Ringkøbing Fjord samarbejdet i dag markedsfører området på. Ringkøbing-Skjern kommune markedsfører sig med at være "Naturens Rige"!

Vi har bemærket, at Turistforeningens udtalelse er fremsendt igennem Hvide Sande Service Group og således synes afstemt med havneinteresserne. Vi er også bekendt med, at ikke alle indenfor turisterhvervet bakker op om turistforeningens holdning, Områdets største campingplads med 100.000 overnatninger om året er dybt betænkelig ved konsekvenserne for virksomheden af havvindmøller placeret lige uden for campingpladsen. Campingpladsen har allerede nu taget konsekvensen og undladt nyinvesteringer.

Vi ønsker, at beslutningsgrundlaget baseres på objektive og saglige vurderinger af påvirkningerne på turisterhvervet ved brug af faglige og objektive undersøgelser fra anerkendte analyse- og forskningsinstitutioner. Vi vil opfordre planmyndighederne til at iværksætte en nærmere objektiv undersøgelse af de turistmæssige konsekvenser baseret på et nærmere kendskab til turisternes ønsker og forventninger i forbindelse med deres besøg i området.

Som konklusion på ovenstående vil vi appellere til iværksættelse af en grundig undersøgelse af de turistmæssige konsekvenser ved kystnære møller, og at møllerne, hvis de skal være ud for kysten i dette område, ud fra natur og rekreative hensyn placeres væsentligt længere ude på havet.

På bestyrelsens vegne

Jens Hasager Kirk, formand

ADVOKATGRUPPEN

HØRINGSSVAR

Afgivet af

Advokat Gitte Nedergaard
Åboulevarden 31,5
8000 Aarhus C

på vegne af

Nørre Lyngvig Camping I/S
Holmsland Klitvej 81
6960 Hvide Sande

Vedrørende:

VVM for Vesterhav Syd
Havmøllepark
j.nr. NST-131-00169

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53, 2100 København Ø
e-post: nst@nst.dk

Advokat
Gitte Nedergaard (H)

ADVOKATGRUPPEN
Åboulevarden 31
8000 Aarhus C

Telefon: 70101330
aarhus@advokatgruppen.dk

26. Juni 2015
Sagsnr.: sbm1139718gn/gnek

1. Indledning

- 1.1. Nr. Lyngvig Camping, der er en af Skandinaviens største campingpladser, gør hermed indsigelse mod etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark.
- 1.2. Indsigelserne begrundes nærmere nedenfor og indsigelserne fremsættes i følgende prioritering:
 - a) **Vesterhav Syd Havmøllepark bør ikke tillades etableret overhovedet, eller**
 - b) **Vesterhav Syd Havmøllepark bør ikke tillades etableret nærmere kysten end 20 km, eller**
 - c) **De sydligste møller i Vesterhav Syd Havmøllepark placeres på højde med fyret og videre ud i den nord-vestlige del af det 60 km² store undersøgelsesområde.**

2. Landskab og visuelle forhold

- 2.1. I VVM redegørelsen beskrives kystlandskabet og området omkring undersøgelsesområdet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark som værende *"blandt de mest værdifulde nationale kystlandskaber i Danmark i et nationalt geologisk perspektiv"*.
- 2.2. Der er tale om et landskab, der grundet sin egenart og betydning for hele Danmark er fredet for store områders vedkommende og har været det i over tredive år; et landskab, som man i årtier har beskyttet mod påvirkning fra større menneskeskabte anlæg og hvor opførelse af selv små sommerhuse har været undergivet omhyggelig regulering.
- 2.3. Fredningen af området har bl.a. haft til formål at bevare og formidle landskabets samlede geologiske og kulturhistoriske fortælling til nuværende og kommende generationer.
- 2.4. Det særlige og værdifulde landskab i og omkring Ringkøbing Fjord er også udpeget i kommuneplanen som bevaringsværdigt landskab.
- 2.5. Oplevelsen i dag fra kysten og i særdeleshed fra klitterne, er de vide og uforstyrrede udsigter over hav og kyst. Det er netop den uforstyrrede natur og fraværet af store menneskeskabte anlæg, der giver landskabet dets rekreative karakter.
- 2.6. For lokalbefolkningen og de tusindvis af turister fra såvel ind- som udland, der hvert år besøger netop området i og omkring undersøgelsesområdet, vil en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark være ødelæggende.
- 2.7. En sådan etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil ifølge VVM redegørelsen *"mange steder kunne fylde hele baggrunden, når de særligt værdifulde landskaber opleves"* og *"i nærområdet vil havmøllerne kunne opleves som et meget synligt og dominerende element i landskabet"*.
- 2.8. Den størrelsesmæssigt dominerende effekt vil være forøget af, at de største vindmøller grundet andre negative virkninger foretrækkes frem for de mindre vindmøller.

- 2.9. Yderligere vil kumulationen af vindmøller på land ved Hvide Sande og store vindmøller tæt på kysten samlet ændre landskabet fra et rekreativt landskab til et industrilandskab.
- 2.10. Hertil kommer, at den visuelle påvirkning grundet den lovpligtige lysafmærkning vil være tilstede hele døgnet; afmærkningen inkluderer både lysblink nat og dag samt permanent hvidt lys fra store vindmøller. Udover rotationen fra vindmøllernes vinger vil lysafmærkningen derfor medføre en konstant forstyrrelse af det ellers rolige og harmoniske landskab.
- 2.11. VVM redegørelsen konkluderer, at *"havmøllerne visse steder vurderes, at blive så markante i landskabsbilledet, at de vil tilføre landskabet en høj grad af forstyrrelse og resultere i væsentlig påvirkning"*.
- 2.12. Udover vindmøllerne vil en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark nødvendiggøre etablering af kabelføringer og et nyt stort stationsanlæg med talrige, høje master i det sårbare landskab.
- 2.13. Allerede i VVM-redegørelsen er den første planlagte placering af stationsanlægget blevet annulleret efter vurdering af anlæggets påvirkning af landskabet; dette beviser betydningen af det store stationsanlæg i landskabet. Den foreslåede placering er undergivet afværgeforanstaltninger, men selv da vil stationsanlægget påvirke landskabet negativt.
- 2.14. VVM redegørelsen konkluderer således, at påvirkningen ved etablering af stationsanlæg – bl.a. da det ikke er muligt at etablere tilstrækkelig afskærmning – er væsentlig til moderat afhængig af placeringen.
- 2.15. Nr. Lyngvig camping, der er en af Skandinavien største campingpladser, er placeret i et 440.000 m² stort naturområde mellem Klegod og Sønder Lyngvig. Pladsen ligger mellem Ringkøbing Fjord og havet i et uberørt klit- og hedelandskab og med umiddelbar adgang til en af de skønneste badestrande i Danmark.
- 2.16. Undersøgelsesfeltet til Vesterhav Syd Vindmøllepark ligger lige ud for campingpladsen.
- 2.17. **En eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil have en betydelig negativ påvirkning på landskabet omkring undersøgelsesområdet, og de forringede visuelle forhold vil være ødelæggende for såvel det geologiske og kulturhistoriske landskab som for områdets rekreative værdi, og dermed den ganske betydelige turistindustri som området er afhængig af.**
- 2.18. **For Nr. Lyngvig Camping skønnes en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark, at få så betydelig økonomiske konsekvenser, at ejerne allerede nu har taget indledende nødvendige skridt jfr. nærmere nedenfor.**

3. Befolkning og turisme

- 3.1. Nedenstående citat fra Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside fastslår turismens betydning for området:

- 3.2. *"Ringkøbing-Skjern Kommune er Danmarks 4. største turistkommune målt i turisme- skabt omsætning, og særligt mange tyske og danske turister besøger hvert år kommu- nen. Turisterne nyder særligt den smukke natur, den autentiske kultur og de mange op- levelsestilbud."*¹
- 3.3. Visit Denmark har gennemgået turismeindtægterne i kommunen: Indtægterne fra tu- risme i Ringkøbing-Skjern Kommune i 2011 medførte en værditilvækst på DKK 1,4 milliarder og gav en skatteindtægt på DKK 918 millioner.² Der er således ikke tvivl om, at turisme er en meget vigtig indtægtskilde for såvel kommune som befolkning i Ring- købing-Skjern Kommune.
- 3.4. Området ud for undersøgelsesområdet er spredt befolket vurderet i forhold til helårs- beboelse. Hele kystområdet ud for undersøgelsesområdet er imidlertid domineret af sommerhus- og turistområder, herunder Nr. Lyngvig Camping med årligt ca. 100.000 overnattende gæster.
- 3.5. Det anføres i VVM redegørelsen, at *"I de store sommerhus- og turistområder, som do- minerer kystområdet, vil befolkningen ligeledes opleve en ændret visuel påvirkning, hvilket potentielt kan have betydning for den rekreative anvendelse af området og op- levelsen af landskabets rekreative værdier"*.
- 3.6. Der er over tid og i forskellige lande gennemført en række videnskabelige undersøgel- ser af, hvilken påvirkning såvel land som havvindmøller har på mennesker i almindelig- hed og turister i særdeleshed. På baggrund af disse videnskabelige undersøgelser, kan der ikke herske tvivl om, at enhver land eller kystnær vindmøllepark har negativ betydning for turismen.³
- 3.7. VVM-redegørelsen indeholder et afsnit om mulig vindmølleturisme med vindmøllepar- ken ved Horns Rev som eksempel. Det bør tilføjes, at Horns Rev er intet mindre end verdens største vindmøllepark.
- 3.8. Vindmølle-interesserede turister vil formentlig ønske at se verdens største vindmølle- park, der ligger ca. 70 km fra undersøgelsesfeltet til Vesterhav Syd Vindmøllepark. Der er typisk tale om dagsturister og ikke kyst/strandturisme som området ved Hvide Sande er kendt for og som området økonomisk er afhængigt af. Hertil kommer at det naturlig- vis ikke kan forventes, at enhver vindmøllepark vil medføre turisme af nævneværdigt omfang.
- 3.9. VVM redegørelsen anfører, at *"det især vil være de mennesker, der benytter kystland- skabet hyppigt, som vil blive påvirket – enten ved, at de kan se havmøllerne fra deres bolig/sommerhus, eller når de benytter området rekreativt"*.
- 3.10. VVM-redegørelsen rammer her problemet med vindmøllerne.

¹ <http://www.rksk.dk/om-kommunen/turist-i-kommunen>

²

http://www.hvidesande.dk/sites/default/files/asp/visitvest/0pdf/turismens_oekonomiske_betydning_i_ringkoebing-skjern_kommune.pdf

³

http://www.mcofs.org.uk/assets/pdfs/mcofs-wind-farm-survey-report_2014.pdf

- 3.11. Der er ikke tvivl om at lokalbefolkningen i området vil blive ramt.
- 3.12. Dertil kommer alle de turister, der år efter år kommer til samme sommerhus eller campingplads fra primært Tyskland og bliver i længere tid. De har valgt området ved Hvide Sande og kommer tilbage til det grundet områdets rekreative værdi. Disse turister vil også blive negativt påvirket af vindmøller, der ødelægger kystlandskabet. Der er ikke dagsturister, som lokalområdet får sine meget store indtægter fra; de vil muligvis ikke blive påvirket, men har heller ikke nogen særlig økonomisk betydning for området.
- 3.13. Der er også sportsturisterne, der kommer for at udøve eksempelvis windsurfing eller almindelig surfing, hvor særligt det sidste er i høj vækst ved Hvide Sande. De bliver også i området i en længere periode, og vil blive dobbelt ramt: dels er den rekreative værdi ødelagt, dels vil de ikke kunne surfe i eller ved vindmøllerne.
- 3.14. Undersøgelser viser, at land og kystnære vindmølleparker har en negativ indflydelse på turismen – områder der pga. store landskabelige herlighedsværdier normalt har tiltrukket turister i stort antal, rammes negativt, og med stor tilbagegang i turisttilstrømningen efter etablering af vindmølleparker.⁴⁵
- 3.15. Den negative virkning af en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark må således forventes at indtræde allerede i etableringsfasen, og blive forøget over tid.⁶
- 3.16. I etableringsfasen vil hele lokalområdet blive påvirket negativt af anlægsarbejde og den deraf øgede støj.
- 3.17. Efter etableringsfasen viser videnskabelige undersøgelser, at der, som følge af væsentlig negativ påvirkning af landskabet, vil ske et væsentligt fald i besøgende turister til området.
- 3.18. Allerede på baggrund af de konklusioner der utvetydigt fremgår af VVM redegørelsen, kan der ikke herske tvivl om, at en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark, vil få en ødelæggende negativ påvirkning på turismen i området generelt og i særdeleshed for Nr. Lyngvig Camping.
- 3.19. Da der konkret for Nr. Lyngvig Camping er tale om camping- strandturisme, er der tale om et "følsomt marked". Såfremt campingpladsen ikke lever op til de ønskede standarder – det gælder såvel pladsen konkret, med i særdeleshed også omgivelserne omkring pladsen - vælges pladsen fra.
- 3.20. I modsætning til befolkningen omkring undersøgelsesområdet og befolkningen i sommerhusområderne er det omkostningsfrit for gæsterne på campingpladserne at vælge pladsen fra til fordel fra campingpladser i mere attraktive og turistvenlige områder. Står valget mellem to attraktive campingpladser, hvor udsigten fra den ene pludselig æn-

⁴ <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0964569109000180>

⁵ <http://www.mresearch.com/pdfs/docket4185/NG11/doc57.pdf>

⁶

http://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCMQFjAA&url=http%3A%2F%2Frepository.lib.ncsu.edu%2Ffir%2Fbitstream%2F1840.16%2F8410%2F1%2Fetd.pdf&ei=CUGNVY_rLIWzsQGV2qiwCA&usq=AFQjCNFEBUFAOeqwXiwY9wfgmda2GfkeAw&bvm=bv.96782255,d.bGg

dres til en mur af roterende og blinkende havmøller, fravælges denne plads fremadrettet – naturligvis.

- 3.21. Campinggæstens valg er imidlertid økonomisk ødelæggende for Nr. Lyngvig Camping.
- 3.22. Udover tabet af turistindtægter vil herlighedsværdien på alle sommerhusejendomme i nærheden af vindmøllerne, både indenfor nærzonen og mellemzonen, blive påvirket negativt. Det skyldes, at den primære grund til at købe sommerhus i området er nydelsen af den uspolerede natur, og hvis denne attraktive, rekreative værdi reduceres, formindskes ejendommens værdi.
- 3.23. For mange potentielle sommerhuskøbere vil incitamentet til at købe sommerhus nær undersøgelsesområdet helt bortfalde, hvilket yderligere vil påvirke sommerhuspriserne i nedadgående retning.
- Dette vil på længere sigt have betydning for ejendomskatteindtægterne fra området.
- 3.24. En eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil medføre en markant formindsket indtjening fra turisme i lokalområdet.
- 3.25. Da en stor del af indtjeningen i Ringkøbing-Skjern Kommune er baseret på turisme, vil tilbagegang i turisttilstrømningen have en umiddelbar afsmittende effekt på lokalområdet. Etablering af den påtænkte vindmøllepark vil have en ødelæggende økonomisk betydning for Nr. Lyngvig Camping. Salgsværdien reduceres betydeligt, og der må forventes et markant fald i gæster allerede fra etableringsfasen og dermed et millontab, der kan true forretningens overlevelse.

4. Arbejdspladser

- 4.1. Det har i høringsfasen fra lokalpolitisk side været fremført, at etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil skabe arbejdspladser til området.
- 4.2. Udsagnet forekommer uovervejende og det modsatte – nemlig tab af arbejdspladser – forekommer uundgåeligt.
- 4.3. Det kan ikke afvises, at der i etableringsfasen vil blive skabt yderligere arbejdspladser. Det arbejde, der skal udføres i etableringsfasen, må imidlertid forventes i det væsentlige at blive udført af tilrejsende, faglærte medarbejdere fra det havvindmøllefirma, der vinder budrunden, ikke af lokale beboere. Antallet af lokale arbejdspladser skabt efter en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark skønnes meget begrænset – og langt fra de estimerede årsværk på 150 i etableringsfasen og 70 efterfølgende for lokalområdet.
- 4.4. Omvendt vil den uundgåelige nedgang i turistantallet – såvel campingpladsturister, dagsturister som sommerhusturister - give et betydeligt tab af lokale arbejdspladser. Det er værd at nævne, at omfanget af arbejdspladser baseret på turisme i Ringkøbing-

Skjern Kommune allerede tilbage i 2011 var på ikke mindre end 2.800 årsværk.⁷ I det lys forekommer en usikker og maksimal tilvækst på 70 årsværk minimal, og ikke værd at ødelægge de mange flere jobs i turismesektoren for.

- 4.5. Der vil kunne konstateres en øjeblikkelig indtægtsnedgang blandt de lokale handelsdrivende, men der vil ligeledes over tid kunne konstateres et fald i efterspørgsel efter håndværkere som følge af at bl.a. sommerhusene i området vil blive benyttet mindre til udlejning til turister.
- 4.6. Et andet sikkert tab af arbejdspladser fremkommer ved begrænsningen af trawlerfiskeriet i undersøgelsesområdet. VVM redegørelsen konkluderer, at etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil medføre begrænsninger i fiskemulighederne i området. Dette vil dels medføre økonomisk tab for fiskerne, dels reducere antallet af lokale jobs, med mindre fiskeriet kan flyttes til andre områder.
- 4.7. Ved etablering af Vesterhav Syd Vindmøllepark forventes kun en midlertidig opblomstring af jobs, som primært ikke vil komme de lokale beboere til gode, og hertil kommer et sikkert tab af lokale arbejdspladser. Etableringen vil derfor medføre et nettotab af arbejdspladser, hvilket er en meget negativ udvikling.
- 4.8. Nr. Lyngvig camping er en god arbejdsplads, og med mere end 100.000 overnatninger pr. år skaber pladsen en betydelig omsætning i navnlig nærområdet. Der er – ud over købesummen for pladsen - investeret mere end 29.000.000 kr. i produktudvikling af pladsen.
- 4.9. En eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil markant formindske områdets attraktion for turister.
- 4.10. Den betydelige turistindustri i nærheden af den foreslåede vindmøllepark, der bidrager væsentligt til kommunens økonomi, vil lide meget store tab, herunder vil en eventuel etablering have en konkret ødelæggende indflydelse på Nr. Lyngvig Camping.
- 4.11. Nr. Lyngvig Camping har allerede nu – desværre – fundet det nødvendigt at træffe beslutning om at indstille enhver investering i produktudvikling i campingpladsen, indtil der er truffet beslutning om, hvorvidt Vesterhav Syd Havmøllepark tillades opført eller ej. Samtidig har Nr. Lyngvig Camping afskediget to medarbejdere. Gældsafvikling prioriteres frem for udvikling af campingpladsen, idet en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark forventes at blive økonomisk ødelæggende for pladsen, en situation som ejerne af Nr. Lyngvis Camping nødvendigvis må forberede sig på.
- 4.12. **Der må konkluderes at eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil medføre tab af arbejdspladser, og at undersøgelserne allerede på nuværende stadie i forløbet for så vidt angår Nr. Lyngvig Camping konkret har resulteret i to afskedigelser og et stop for ny investering i campingpladsen.**

7

http://www.hvidesande.dk/sites/default/files/asp/visitvest/0pdf/turismens_oekonomiske_betydning_i_ringkoebing-skjern_kommune.pdf

- 4.13. **På lang sigt vil en eventuel etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark resultere i et betydeligt fald i arbejdspladser i lokalområdet.**

5. Støjpåvirkning

- 5.1. Opførelse af Vesterhav Syd Havmøllepark vil udsætte et betragteligt antal mennesker og dyr for konstant støj, bl.a. lavfrekvent støj.
- 5.2. Der er ikke videnskabelig tvivl om, at konstant støj er helbredsskadeligt for mennesker. Udsættelse for konstant støj, særligt i nattetimerne, medfører typisk søvnbesvær og øger sandsynligvis risikoen for forhøjet blodtryk, slagtilfælde og andre hjertekarsygdomme.
- 5.3. Der er heller ikke tvivl om, at vindmøller støjer. Har man opholdt sig i Hvide Sandeområdet, ved man, at det næsten altid blæser – og blæser fra vest. Støjen fra vindmøllerne vil derfor hver dag blive båret ind til land.
- 5.4. Dertil kommer lavfrekvent støj, som muligvis udsendes i større omfang fra store vindmøller end fra mindre møller.
- 5.5. Der har de senere år i forbindelse med den accelererende udbygning af vindmøller i Danmark været debatteret, om støjen og lavfrekvent støj fra vindmøller er helbredsskadelig. Vindmølleindustrien⁸ og støjforskere⁹ er stærkt uenige¹⁰, og støjbekendtgørelsens grænseværdier for vindmøllestøj samt den foreskrevne metode for måling af vindmøllestøj er blevet alvorligt svækket efter kritik af forskere¹¹ og læger¹².
- 5.6. Alene den kendsgerning, at debatten har stillet et så alvorligt spørgsmål ved effekter, regulering og måling af vindmøllestøj antyder som minimum, at der bør foretages objektive undersøgelser af effekterne af vindmøllestøj.
- 5.7. Der er igangsat en stor sundhedsundersøgelse i Danmark for at søge at afklare omfanget og effekten af støjgener fra vindmøller. Undersøgelsens resultater ventes først at foreligge sidst i 2015.¹³
- 5.8. **Det vil være i overensstemmelse med det almindelige forsigtighedsprincip at afvente sundhedsundersøgelsens resultat før udbygning af nogen stor kystnær vindmøllepark sættes i gang.**

⁸ <http://ing.dk/artikel/forskere-i-aben-strid-om-stoj-fra-vindmoller-87025>

⁹ <http://www.b.dk/kronikker/ministeren-bagatelliserer-stoejgener>

¹⁰ <http://jyllands-posten.dk/debat/leder/ECE6767863/mystisk-fyring/>

¹¹

http://www.frieelforbrugere.dk/Frie_Elforbrugere/Meninger/Optegnelser/2011/12/10_Weekendavisen___Hellige_roterende_ker___Af_Morten_Beiter.html

¹² <http://www.ft.dk/samling/20111/almdel/suu/bilag/73/1040504/index.htm>

¹³ <http://vindinfo.dk/sundhedsundersogelse.aspx>

6. Dyreliv

- 6.1. Som det ses af VVM-redegørelsen, ligger undersøgelsesområdet til Vesterhav Syd Vindmøllepark lige op ad flere NATURA 2000-områder, der også inkluderer EU's fuglebeskyttelse og habitatbeskyttelse.
- 6.2. Særligt Tipperne i Ringkøbing Fjord er hjemsted for mange forskellige slags fugle og ikke mindst et af de vigtigste steder for trækfugle i Nordeuropa. Af samme grund er Tipperne også beskyttet af Ramsarkonventionen¹⁴, da området har stor international betydning for fugle. Tipperne har været fredet i over hundrede år og er Nordeuropas største fuglereservat.¹⁵
- 6.3. I forhold til områdets betydning for dyrelivet, særligt for fugle, synes VVM-redegørelsens afsnit om den potentielle indvirkning på det dyreliv, der skal beskyttes, noget kortfattet. Eksempelvis ses ikke nogen konklusion på, hvad vindmøllenparken måtte betyde for trækfugle.
- 6.4. Ordlyden i VVM-redegørelsen for Vesterhav Syd Vindmøllepark minder desuden meget om ordlyden i VVM-redegørelsen for Vesterhav Nord Vindmøllepark; det antyder også, at man ikke er gået særligt i dybden med undersøgelser af eksempelvis påvirkningen af dyrelivet.
- 6.5. Til sammenligning kan nævnes VVM-undersøgelsen for Horns Rev 2, der dels behandler de påvirkede dyrearter hver for sig i detaljer, dels sammenholder undersøgelserne med viden om påvirkningen fra vindmølleparken Horns Rev 1.
- 6.6. **Vesterhav Syd Vindmøllepark planlægges med en kapacitet på op til 200 MW, dvs. over halvdelen af den totale planlagte kapacitet for hele Danmark på 350 MW. Med en vindmøllepark af den størrelse er det berettiget at forlange, at påvirkningerne af dyrelivet lige ved og i undersøgelsesfeltet undersøges grundigt. Resultatet af en sådan undersøgelse bør afventes, inden der tages en beslutning om evt. etablering af vindmøllepark i Vesterhav Syd-feltet.**

7. De alternative placeringer

7.1. Vesterhav Nord Vindmøllepark

¹⁴ Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. Ved mange vandfugle forstås her, at der jævnligt i området opholder sig mindst 20.000 individer eller findes mindst 1% af en bestand af en art eller underart. De vådområder, der har international betydning, omfatter ikke kun områder for fugle. Det er også områder, der er vigtige for andre organismer. Det er for eksempel områder, der er væsentlige fouragerings-, gyde-, opvækst- eller rasteområder for vigtige fiskebestande. Ramsarområderne er udpeget af det enkelte land.

Alle de danske Ramsarområder indgår i EF-fuglebeskyttelsesområderne og er derfor også en del af NATURA 2000 netværket.

¹⁵ <http://www.hvidesande.dk/hvide-sande/nordeuropas-stoerste-fuglereservat>

- 7.2. Ved sammenligning mellem VVM-redegørelserne for hhv. Vesterhav Syd og Vesterhav Nord Vindmøllepark ses, at der er langt større negative påvirkninger ved at lægge vindmølleparken i Vesterhav Syd-feltet.
- 7.3. I kystområdet ud for Vesterhav Nord-feltet er turismesektoren langt mindre, og der er derfor ikke samme fare for tab af lokale arbejdspladser og tab af millionindtægter til lokalområdet som ved Vesterhav Syd-feltet.
- 7.4. Desuden foregår fiskeriet ved Vesterhav Nord-feltet uden for feltet, ikke i feltet som ved Hvide Sande. Derudover er trawler-fiskeriet af mindre omfang ved Vesterhav Nord-feltet, hvorved et forbud mod trawlerfiskeri i området vil ikke ramme lige så hårdt.
- 7.5. Dertil kommer, at landskabet, skønt det også er sårbart ud for Vesterhav Nord-feltet, i større omfang er præget af en vis industri i form af spredte vindmøller, Thyborøn og forurenede områder, særligt Cheminova, som har reduceret områdets rekreative værdi betydeligt.
- 7.6. Sæby, Sejerø Bugt, Smålandshavet ved Skælskør og Bornholm
- 7.7. For alle disse fire felter gælder, at de planlagte landanlæg er af langt mindre omfang, hvilket vil fremme økonomien i projekterne.
- 7.8. Særligt for felterne ved Sejerø Bugt, Smålandshavet ved Skælskør og Bornholm gælder, at felterne synes at være placeret længere fra land, hvilket vil reducere de negative påvirkninger fra vindmølleparken.
- 7.9. **Sammenligner man alle seks forslåede placeringer, fremgår det at en vindmøllepark placeret i Vesterhav Syd-feltet vil ramme både kystlandskabet, lokalbefolkningen og den lokale økonomi uforholdsmæssigt hårdt.**

8. Konklusion

- 8.1. Mulighederne for at etablere nye campingpladser og opføre nye kystnære sommerhuse i Danmark, er fra politisk side begrænset og nærmest ikke eksisterende. Det skyldes at man ønsker at beskytte kystlandskaber, og bevare særlige geologiske og kulturelle træk, der har været og er med til at forme Danmark.
- 8.2. Kystlandskabet ud for den påtænkt Vesterhav Syd vindmøllepark har betydning på nationalt plan, og er et meget stort og eftertragtet sommerhus- og turistområde af stor rekreativ værdi.
- 8.3. Det forekommer derfor paradoksalt, såfremt der i undersøgelsesområdet tillades opført havvindmøller med den følge at kystlandskabet ud for undersøgelsesområdet i væsentlig negativ grad påvirkes. Herved vil den rekreative værdi, som omhyggeligt er vedligeholdt og plejet i årtier, pludseligt blive ødelagt til skade for alle undtagen vindmølleejerne.

- 8.4. For lokalområdets økonomi vil etablering af en vindmøllepark så tæt på land også have en negativ indvirkning. Turismen, som generer en milliardindtægt til lokalområdet, vil blive reduceret, og fiskerierhvervet vil blive pålagt begrænsninger. Det er ikke et område med høj vækst, og økonomisk vil de reducerede indtægter og nettotabet af jobs derfor ramme hårdt.
- 8.5. Objektiv set overstiger ulemperne langt fordelene ved at vælge Vesterhav Syd-feltet som vindmøllepark.
- 8.6. Desuden tilsiger forsigtighedsprincippet, at udbygninger af vindmølleparker må afvente klarlægning af indvirkning på dyrelivet i de berørte, beskyttede Natura 2000-områder samt afvente resultatet af sundhedsundersøgelsen.
- 8.7. For Nr. Lyngvig Camping konkret er der begrundet frygt for, at etablering af Vesterhav Syd Havmøllepark vil have så stor negativ betydning, at Campingpladsens overlevelse er i fare. I bedste fald vil vindmølleparken gøre pladsen mindre attraktiv, og på grund af et forventet betydeligt lavere kundeunderlag gøre pladsen mindre rentabel.
- 8.8. **Det er Nr. Lyngvig Campings opfattelse, at Vesterhav Syd Havmøllepark ikke bør tillades etableret i det foreslåede undersøgelsesområde, idet de skadelige virkninger klart overskygger de eventuelle fordele.**
- 8.9. Såfremt Vesterhav Syd Havmøllepark tillades etableret, er Nr. Lyngvig Camping enig i den anbefaling, der fremgår af VVM redegørelsen, hvorefter det som en afværgeforanstaltning anbefales, at *"havmøllerne bør placeres så langt fra kysten som muligt, for at mindske den visuelle påvirkning fra det kystnære landskab så meget som muligt"*. Til sammenligning har Horns Rev 2, der ligger 27 km fra kysten, slet ikke samme visuelle dominans og forstyrrelse af kystlandskabet.
- 8.10. Med de påviselige negative konsekvenser for landskab og lokaløkonomi ved kystnære havvindmøller er der ikke tvivl om, at undersøgelsesfeltet til Vesterhav Syd Vindmøllepark bør rykkes længere ud. Med den viden, der nu er på området, bør vindmøller ikke være kystnære; flere og flere lokalsamfund har protesteret mod kystnære havvindmøller og fået ret i.¹⁶
- 8.11. Nr. Lyngvig Camping er ligeledes enige i den anbefaling der fremgår af VVM redegørelsen, hvorefter det som en afværgeforanstaltning anbefales, at *"i det omfang de konkrete krav til belysning kan tilpasses for et endeligt projekt, vil det være en betydelig visuel bedring, hvis antallet af havmøller, der kræves lysafmærket kan mindskes, og/eller lysstyrke og -type kan bearbejdes, så synligheden inde på land mindskes"*.
- 8.12. Såfremt Vesterhav Syd Havmøllepark tillades etableret kystnært, vil en placering, hvorefter den sydligste mølle placeres ud for Lyngvig fyret være mindst generende for kystturismen i Sdr. Lyngvig.
- 8.13. **For det tilfælde at Vesterhav Syd Havmøllepark tillades etableret bør de skadelige virkninger reduceres mest muligt. Det kunne lade sig gøre allerede for seks- syv år siden at bygge rentable havvindmøller langt fra kysten, og denne udvikling bør fremmes. Kystnære havvindmøller har langt flere ulemper end fordele**

¹⁶ <http://www.svz.de/mv-uebersicht/mv-wirtschaft/windparkplaene-geplatzt-id9460216.html>

for alle andre end vindmølleejere, og er et teknologisk tilbageskridt, som ikke bør støttes.

8.14. RIGTIGE HAVVINDMØLLER STÅR UDE PÅ HAVET!

Aarhus den 26. juni 2015

Gitte Nedergaard
Advokat (H)

Lykke Hougaard Pedersen

Fra: Steen Davidsen <sd@hvshavn.dk>
Sendt: 29. juni 2015 08:19
Til: NST - Naturstyrelsens hovedpostkasse
Emne: VVM for Vesterhav Syd Havmøllepark, j.nr. NST-131-00169

Til Naturstyrelsen!

Med henvisning til ovennævnte VVM-redegørelse og miljørapport offentliggjort den 5. maj 2015 har Hvide Sande Havn følgende kommentar:

Det fremgår af materialet, at lysafmærkningen af møllerne vil udgøre en væsentlig del af den visuelle påvirkning - herunder i særlig grad i skumringen, om natten og i dårligt vejr.

Vi er bekendte med, at der i såvel udlandet som ved forsøg i ved det nationale testcenter for vindmøller i Østerild arbejdes med radarstyring af flyafmærkningen af vindmøller.

I henhold til den fastlagte tidsplan vil der gå yderligere 2 år før anlægsfasen går i gang. Det må formodes, at der i denne periode må blive tilvejebragt både ny viden og gjort nye erfaringer med lysafmærkning - herunder luftfartsmyndighedernes vurdering heraf.

Vi skal hermed opfordre til, at det i den videre proces med planlægningen for, og tilladelserne til etablering af havmølleparken Vesterhav Syd sikres, at den nyeste viden om mulighederne for reduktion af gener fra lysafmærkningen af møllerne vil inddrages, når der stilles krav til udførelsen.

Med venlig hilsen

Steen Davidsen
Havnedirektør
Hvide Sande Havn

Direkte: +45 23 67 58 64
E-mail: sd@hvshavn.dk

Hvide Sande Havn
Fossanæsvej 22
6960 Hvide Sande

Se på kort: <http://goo.gl/maps/kK0Ec>

Telefon: +45 97 31 16 33
Web: <http://www.hvidesandehavn.dk>